

Kamila NAUMOWICZ*

OBOWIĄZKI PRACOWNIKA BANKU W ZAKRESIE OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH A KODEKSY DOBRYCH PRAKTYK

(Streszczenie)

Celem niniejszego opracowania jest analiza porównawcza obowiązków pracowników banków w zakresie ochrony informacji dotyczących klientów (ochrony danych osobowych), zawartych w kodeksach etycznych na tle przepisów unijnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych (RODO) oraz ustawy o ochronie danych osobowych. Analiza ta ma za zadanie poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, czy i w jakim zakresie wejście w życie RODO wpłynęło na obowiązki pracowników banków oraz czy kodeks etyczny jako źródło zobowiązań dla pracowników banku pełni w istocie rolę uzupełniającą dla obowiązujących krajowych i europejskich przepisów, dotyczących ochrony danych osobowych. Autor poddaje analizie regulacje zawarte w Kodeksie Etyki Bankowej z 2013 r., jak również projekcie nowego Kodeksu Dobrych Praktyk z 2018 r., będącego obecnie w opracowaniu przez Związek Banków Polskich (na etapie konsultacji społecznych). Analiza ta poprzedzona jest przedstawieniem kodeksu dobrych praktyk jako źródła tzw. miękkiego prawa oraz komentarzem do przepisów unijnych dotyczących procedury tworzenia tego rodzaju kodeksów, wynikających bezpośrednio z przepisów RODO oraz polskich przepisów ochrony danych osobowych. Wynikiem dokonanych przez autora analiz jest próba oceny, czy istnieje rzeczywista potrzeba tworzenia sektorowych kodeksów dobrych praktyk w tym zakresie.

Słowa kluczowe: kodeksy etyczne; ochrona danych; RODO; kodeks dobrych praktyk

Klasyfikacja JEL: G21, K29

1. Wstęp

Od 25 maja 2018 r. zaczęło obowiązywać rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobod-

---

* Dr, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego; e-mail: kamila.naumowicz@uwm.edu.pl

nego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (znane jako Rozporządzenie Ogólne o Ochronie Danych Osobowych w skrócie RODO)¹.

Zmieniło ono w znaczny sposób zakres obowiązków administratora danych osobowych w stosunku do osób, których dane są przetwarzane, rozszerzając m.in. obowiązki informacyjne oraz modyfikując regulacje dotyczące otrzymywania zgód. Rozporządzenie dookreśliło ponadto szereg pojęć z zakresu przetwarzania danych takich jak profilowanie czy też przetwarzanie danych biometrycznych.

Wejście w życie przepisów unijnych, kompleksowo regulujących przetwarzanie danych osobowych w Unii Europejskiej, skłoniło polskiego ustawodawcę do zmiany ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych² i uchwalenia nowych przepisów zgodnych z obowiązującym standardem unijnym. Wyrazem tego jest ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych³, zastępująca w znacznej mierze poprzednią regulację (wyjątek stanowią nieuchylone przepisy ustawy o ochronie danych osobowych z 1997 r., wymienione w art. 175 ODO 2018, które nadal będą miały zastosowanie do przetwarzania danych osobowych w celu rozpoznawania, zapobiegania, wykrywania i zwalczania czynów zabronionych, prowadzenia postępowań w sprawach dotyczących tych czynów oraz wykonywania orzeczeń w nich wydanych, kar porządkowych i środków przymusu w zakresie określonym w przepisach stanowiących podstawę działania służb i organów uprawnionych do realizacji zadań w tym zakresie do wejścia w życie przepisów wdrażających dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłającą decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 89)).

RODO przewiduje również możliwość tworzenia sektorowych kodeksów postępowania, które zgodnie z pkt. 98 preambuły miałyby za zadanie „ułatwiać

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.U. UE. z 2016 r., L. 119, poz. 1), dalej jako RODO.

² Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 922), dalej jako ODO 1997.

³ Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2018 r., poz. 1000), dalej jako ODO 2018.

skuteczne stosowanie niniejszego rozporządzenia, z uwzględnieniem szczególnych cech przetwarzania prowadzonego w niektórych sektorach i szczególnych potrzeb mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw⁷⁴. Przepisy regulujące możliwość oraz tryb stanowienia kodeksów sektorowych znalazły się w sekcji 5 RODO w art. 40–42, zaś procedura ich stanowienia oraz monitorowania ich dalszego stosowania na gruncie prawa krajowego została dodatkowo uregulowana w rozdziale 5 ODO 2018 w art. 27–33.

Tworzenie kodeksów dobrych praktyk w sektorze bankowym, regulujących obowiązki pracownika banku w zakresie ochrony informacji, ma jednakże dłuższy rodowód niż przepisy unijnego rozporządzenia. 18 kwietnia 2013 r. na Walnym Zgromadzeniu Związku Banków Polskich został przyjęty Kodeks Etyki Bankowej (inaczej Zasady Dobrej Praktyki Bankowej, dalej jako KEB⁵) składający się z dwóch części: Kodeksu Dobrych Praktyk Bankowych oraz Kodeksu Etyki Pracownika Banku. W rozdziale VI części A KEB znalazły uregulowanie zasady przetwarzania danych osobowych i obowiązki pracownika banku w tym zakresie (11 zasad), które omówione zostaną w dalszej części opracowania.

Jednakże wejście w życie RODO spowodowało, iż zasady te wymagały ponownego zredagowania. Aktualnie trwają prace nad nowym Kodeksem dobrych praktyk w zakresie przetwarzania danych osobowych przez banki i rejestry kredytowe. Jego projekt został skierowany do konsultacji i również stanowi przedmiot analizy niniejszego opracowania.

2. Kodeksy dobrych praktyk i kodeksy etyczne w sektorze bankowym

Aby określić, jakie obowiązki wynikają dla pracownika banku w kwestii ochrony danych osobowych z kodeksu dobrych praktyk, należy najpierw przedstawić, czym są i skąd pochodzą tego rodzaju akty.

Kodeksy dobrych praktyk lub inaczej kodeksy postępowania wywodzą się z prawa międzynarodowego publicznego i należą one kategorii tzw. *soft law*, a więc takich instrumentów i dokumentów, które formalnie nie mają mocy wiążącej dla państw i funkcjonują obok systemu tzw. *hard law*, czyli przepisów prawnie wiążących, doprecyzowując je i uzupełniając o reguły szczegółowe. Dokumenty kategorii *soft law* są zwykle przyjmowane przez organizacje międzynarodowe lub promowane przez nie, a ich stosowanie może doprowadzić do

⁴ RODO, pkt 98 preambuły.

⁵ Kodeks Etyki Bankowej, ZBP Warszawa 2013, https://zbp.pl/public/repozytorium/dla_konsumentow/rekomendacje/KEB_final_WZ.pdf; stan na 01.09.2018 r., dalej jako KEB.

wykształcenia się zwyczaju lub nawet ostatecznie uregulowania danej kwestii w aktach prawnie wiążących⁶. Badacze prawa międzynarodowego wyodrębni-
li tę kategorię norm, jednakże szeroko dyskutowana jest w doktrynie kwestia
tego, dlaczego państwa sięgają po tego rodzaju instrumenty⁷. Zauważyć nie-
mniej należy, iż choć dokumenty te nie są prawnie wiążące, to wywierają coraz
większy wpływ na kształt prawa międzynarodowego⁸. Stwierdza się ponadto, iż
pełnią istotną rolę w tworzeniu prawa elastycznego i funkcjonalnego⁹.

Jedną z najbardziej popularnych form tworzenia tzw. miękkiego pra-
wa są właśnie kodeksy dobrych praktyk służące kształtowaniu odpowiednich
wzorców zachowań zwłaszcza w tych sektorach, w których istotne jest prze-
strzeganie norm etycznych oraz budowanie zaufania¹⁰. Edyta Rutkowska-To-
maszewska określa je jako „dobrowolne ograniczenia wprowadzane w celu do-
stosowania się oraz wzmocnienia swojej pozycji na rynku”, ich celu upatrując
w chęci ochrony przez przedsiębiorców własnych interesów w perspektywie
długofalowej i wpływania na postrzeganie danego sektora przez opinię publicz-
ną (co ma prowadzić do wzrostu zaufania społecznego)¹¹. Przytoczone powyżej
określenie kodeksów wskazuje na ich dwie podstawowe cechy – tj. dobrowol-
ność oraz samoregulację. Nie są to normy narzucane odgórnie przez ustawo-
dawcę, a tworzone przez zainteresowane podmioty samodzielnie i obowiązują
tylko tych adresatów, którzy zobowiązali się do ich przestrzegania. Nie ma też
obowiązku prawnego, by takie normy w ogóle ustanawiać, choć są one często
wykorzystywane przez przedsiębiorców do celów marketingowych i reklamo-
wych jako forma oddziaływania na konsumentów¹².

⁶ Termin „soft law”, w: **C. Parry, J.C. Barker, J.P. Grant**, *Parry and Grant Encyclopaedic Dictionary of International Law*, Oxford University Press, Oxford 2009, s. 558.

⁷ Szerzej na temat roli międzynarodowego „soft law” – **A.T. Guzma, T.L. Meyer**, *International Soft Law*, *Journal of Legal Analysis* 2010/2/1, s. 171–225.

⁸ **A. Wyrozumska**, *Instrumenty międzynarodowe niewiążące prawnie (soft law lub flexible law)*, w: **A. Łazowski, R. Ostrihanski** (red.), *Współczesne wyzwania europejskiej przestrzeni prawnej. Księga pamiątkowa dla uczczenia 70. urodzin Profesora Eugeniusza Pionka*, Zakamycze, Kraków 2005, s. 617.

⁹ **A. Wyrozumska**, *Prawo międzynarodowe publiczne. Zagadnienia systemowe*, C.H. Beck, Warszawa 2014, s. 16 i n.

¹⁰ **B. Paxford**, *Corporate governance w banku – wybrane aspekty*, w: **W. Góralczyk** (red.), *Problemy współczesnej bankowości: zagadnienia prawne*, Wolters Kluwer, Warszawa 2014, LEX.

¹¹ **E. Rutkowska-Tomaszewska**, *Nieuczciwe praktyki na rynku bankowych usług konsumenc-
kich*, Wolters Kluwer, Warszawa 2011, LEX.

¹² **E. Rutkowska-Tomaszewska**, *Nieuczciwe...; I. Oleksiewicz*, *Ustawa o przeciwdziałaniu
nieuczciwym praktykom rynkowym. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2013, LEX.

Podobnie na temat przyczyn wprowadzania kodeksów etycznych w sektorze finansowym, w tym bankowym, wypowiadają się Iwona Dorota Czechowska oraz Wojciech Zatoń, stwierdzając na podstawie bogatej literatury i badań, iż do ich popularyzacji przyczynił się kryzys finansowy lat 2008–2011. Doprowadził on do spadku zaufania społecznego i obniżenia oceny uczciwości oraz standardów etycznych banków, a także krytyki społecznej stosowanych przez banki mechanizmów. Kodeksy etyczne są zatem dla sektora bankowego instrumentem do odbudowania wizerunku, odzyskania zaufania społecznego i promowania tzw. etyki biznesu¹³.

W polskim porządku prawnym w świetle art. 87 Konstytucji RP, który zawiera katalog zamknięty źródeł powszechnie obowiązującego prawa w Polsce¹⁴, kodeksy dobrych praktyk nie należą do tego katalogu. Pojęcie kodeksu dobrych praktyk wprowadziła do polskiego porządku prawnego ustawa z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym w art. 2 pkt 5). Został on przez ustawodawcę zdefiniowany jako „zbiór zasad postępowania, a w szczególności norm etycznych i zawodowych, przedsiębiorców, którzy zobowiązali się do ich przestrzegania w odniesieniu do jednej lub większej liczby praktyk rynkowych”¹⁵. Ponadto, zgodnie z art. 11 tej ustawy, przykładem nieuczciwych praktyk rynkowych jest stosowanie kodeksu dobrych praktyk, którego postanowienia byłyby sprzeczne z obowiązującym prawem¹⁶. Kodeks ma bowiem doprecyzowywać obowiązujące przepisy prawne, wypełniać luki tam, gdzie brak regulacji szczegółowych, jednakże nie może stać w sprzeczności z powszechnie obowiązującym prawem¹⁷. Samo wprowadzenie tego pojęcia przez ustawodawcę do słowniczka pojęć w tej konkretnej ustawie może świadczyć zdaniem przedstawicieli doktryny o ich potencjalnym znaczeniu w regulowaniu uczciwych praktyk rynkowych¹⁸.

¹³ **I.D. Czechowska, W. Zatoń**, *Struktura i zawartość kodeksów etyki instytucji bankowych*, *Prakseologia* 2016/158/1, s. 113–135. O funkcjach kodeksów etycznych oraz pojęciu etyki biznesu. Szerzej również **Ł. Żabski**, *Kodeks dobrych praktyk jako narzędzie doskonalenia nadzoru korporacyjnego*, *Pragmata tes Oikonomias* 2013/7, s. 127–141.

¹⁴ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U., nr 78, poz. 483 ze zm.), art. 87.

¹⁵ Ustawa z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 2070, art. 2 pkt 5), dalej jako ustawa o pnpr.

¹⁶ W takiej sytuacji, zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o pnpr, twórca takiego kodeksu dopuszcza się nieuczciwej praktyki rynkowej. Za twórcę kodeksu zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy o pnpr „uważa się każdy podmiot, w szczególności przedsiębiorcę lub związek przedsiębiorców, odpowiedzialny za przygotowanie i wprowadzenie w życie lub nadzór nad przestrzeganiem kodeksu dobrych praktyk”.

¹⁷ **E. Rutkowska-Tomaszewska**, *Nieuczciwe...*

¹⁸ **R. Stefanicki**, *Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2009, LEX.

Kodeksy dobrych praktyk stały się narzędziem samoregulacji sektora bankowego, czego przykładem są: opracowany przez Komisję Nadzoru Finansowego Kanon Dobrych Praktyk Rynku Finansowego z 2007 r., nowy zbiór dobrych praktyk obowiązujący od 2016 r. pod nazwą „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016”¹⁹, a także Zasady Dobrej Praktyki Bankowej przyjęte w 2013 r. przez Związek Banków Polskich pod nazwą Kodeks Etyki Bankowej (dalej: KEB)²⁰. Wyrażone w KEB zasady mają zarówno charakter postulatyczny, jak i pełnią funkcję regulacyjną, nakładając na banki dodatkowe zobowiązania w relacjach z klientami bądź precyzując nałożone prawem obowiązki²¹. Na cele niniejszego opracowania szczególna uwaga zostanie poświęcona właśnie temu ostatniemu dokumentowi.

3. Kodeks Etyki Bankowej z 2013 r. jako źródło zobowiązań pracownika banku

Zgodnie z definicją zawartą w pkt 2 postanowień ogólnych KEB stanowi on „zbiór zasad postępowania związanych z działalnością banków, które odnoszą się odpowiednio do banków, osób w nich zatrudnionych oraz osób, za których pośrednictwem banki wykonują czynności bankowe”. Został podzielony na dwie części: część A, czyli Kodeks Dobrych Praktyk Bankowych, oraz część B – Kodeks Etyki Pracownika Banku. W postanowieniach ogólnych KEB znajdują się ponadto regulacje dotyczące funkcjonowania banku jako instytucji zaufania publicznego, wynikającej stąd konieczności uwzględnienia wysokich standardów etycznych w swojej działalności, a także społecznej odpowiedzialności biznesu²².

¹⁹ <https://www.gpw.pl/dobre-praktyki>; stan na 01.09.2018 r.

²⁰ Oprócz KEB największe banki w Polsce opracowały oraz stosują własne kodeksy dobrych praktyk – ich rozbudowaną analizę można znaleźć w opracowaniu: **I.D. Czechowska, W. Zatoń**, *op. cit.* Jednakże z przeprowadzonych przez Iwonę Czechowską w 2015 r. badań wynika, że ponad połowa z nich odwoływała się do dokumentu podstawowego, jakim jest KEB – **I.D. Czechowska**, *Kodyfikacja standardów etycznych ze szczególnym uwzględnieniem kodeksów etycznych banków*, *Bezpieczny Bank* 2015/1 (58), s. 97–117, https://www.bfg.pl/wp-content/uploads/2015/11/bb_158-2015.4.pdf; stan na 01.09.2018 r.

²¹ Szerzej o znaczeniu samoregulacji w sektorze bankowym w odniesieniu do konsumentów usług bankowych **E. Rutkowska-Tomaszewska**, *Naruszenie obowiązków informacyjnych banków w prawie umów konsumenckich*, ABC, Warszawa–Kraków 2009, LEX.

²² KEB, Postanowienia ogólne, pkt 1, 3, 4 i 5. **B. Paxford**, *op. cit.*

Pojawia się pytanie dotyczące mocy wiążącej KEB. Część doktryny uznaje go za kodeks deontologiczny zawierający normy etyczne dotyczące zasad wykonywania zawodu, które dla adresatów tych norm mają moc wiążącą i mogą prowadzić do odpowiedzialności dyscyplinarnej za ich nieprzestrzeganie. Wyrażane bywa jednakże również stanowisko przeciwne, iż trudno mówić o KEB jako o kodeksie deontologicznym, gdyż naruszenie norm w nim zawartych nie jest obostrzone sankcjami zawieszenia prawa do wykonywania zawodu bądź koniecznością zaprzestania działalności²³.

W rozdziale VI części A uregulowanych zostało 11 zasad przetwarzania danych osobowych przez pracowników banku. Szczegółowa analiza zawartych w nich postanowień prowadzi jednak do wniosku, iż w znikomym stopniu pełnią one funkcję precyzującą bądź uzupełniającą w stosunku do przepisów powszechnie obowiązujących w zakresie ochrony informacji. Sformułowania w nich zawarte mają raczej charakter ogólny i mało rozbudowany.

W ust. 1 rozdziału przedstawiona została niejako „hierarchia” zasad, którymi banki powinny się kierować, przetwarzając dane osobowe swoich klientów, i tak są to w pierwszej kolejności przepisy obowiązującego prawa, a następnie dobra wiara oraz pozostałe zasady wyrażone w KEB²⁴.

Tabela 1 przedstawia porównanie treści zasad wyrażonych w rozdziale VI KEB, a obowiązującej do 25 maja 2018 r. ustawy ODO 1997 oraz obowiązującego od 25 maja 2018 r. RODO.

TABELA 1: *Analiza porównawcza regulacji dotyczących zasad przetwarzania danych osobowych*

Kodeks Etyki Bankowej – rozdział VI	Przepisy powszechnie obowiązujące
1	2
2. Banki dokładają należytej staranności w informowaniu o celu przetwarzania danych osobowych.	Art. 32 ust. 1 pkt 2) ODO 1997 nakładała na administratora danych wyraźny obowiązek informowania o celu przetwarzania, analogicznie art. 14 ust. 1 lit. c) RODO.
3. Przy przetwarzaniu danych osobowych banki powinny kierować się zasadą legalności, celowości, merytorycznej poprawności, adekwatności oraz ograniczenia czasowego.	Zasady te były wyrażone w art. 6 dyrektywy 95/46 i obecnie są zawarte w art. 5 RODO.

²³ K. Zacharzewski, *Prawo giełdowe*, Beck, Warszawa 2012, s. 57–59, cyt. za: B. Paxford, *op. cit.*

²⁴ B. Paxford, *op. cit.*

Tabela 1 (cd.)

1	2
<p>4. Banki powinny zapewniać Klientom, których dane osobowe przetwarzają, wgląd do treści tych danych, z możliwością ich sprostowania i uzupełniania.</p>	<p>Art. 32–35 ODO 1997 – prawo kontroli przetwarzania danych, na które składało się prawo dostępu do danych, uzyskiwania informacji od administratora, żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych osobowych, czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia, a także prawo sprzeciwu.</p> <p>RODO przyznaje znacznie szerszy zakres uprawnień osobom, których dane są przetwarzane. Składają się nań:</p> <p>Art. 15 – prawo dostępu do danych Art. 16 – prawo do sprostowania danych Art. 17 – prawo do usunięcia danych („prawo do bycia zapomnianym”) Art. 18 – prawo do ograniczenia przetwarzania Art. 19 – obowiązek powiadomienia o sprostowaniu lub usunięciu danych osobowych lub o ograniczeniu przetwarzania Art. 20 – prawo do przenoszenia danych Art. 21 – prawo do sprzeciwu Art. 22 – prawo do niepodlegania zautomatyzowanemu podejmowaniu decyzji w indywidualnych przypadkach, w tym profilowaniu.</p>
<p>5. Dane osobowe powinny być przetwarzane przez banki nie dłużej niż jest to konieczne dla celu, w którym zostały zebrane, lub dla celu wynikającego z oświadczenia Klienta, lub czynności prawnej bądź nie dłużej niż to wynika z przepisów prawa.</p>	<p>Stanowi niejako powtórzenie zasad wymienionych w rozdziale VI ustępie 3 KEB – jest to opisowe wyjaśnienie zasady legalności, celowości oraz ograniczenia czasowego.</p>
<p>6. Banki odpowiadają wobec Klientów za działania naruszające przepisy prawa o ochronie danych osobowych.</p>	<p>KEB nie podaje jednak, o jaką odpowiedzialność chodzi. Sankcje zaś za nieprzestrzeganie zasad ochrony danych wynikających z przepisów obowiązujących, zawarte były w rozdziale 8 ODO 1997, a obecnie są uregulowane w art. 82–84 RODO.</p>
<p>7. Banki powinny prowadzić działania w celu ochrony danych osobowych, w szczególności nie udostępniać ich osobom nieuprawnionym, zapobiegać ich wykorzystywaniu niezgodnie z przeznaczeniem.</p>	<p>Ponownie bardzo ogólny i nieprecyzyjny zapis, który w żaden sposób nie rozszerza, a jedynie wybiórczo odnosi się do podstawowych obowiązków administratora danych, o których była mowa w art. 26 ODO 1997, oraz aktualnie uregulowanych szerzej w rozdziale IV RODO.</p>

1	2
8. Banki powinny zapewniać Klientom dostęp do informacji o sposobach postępowania w razie utraty przez Klientów dokumentów tożsamości, zwłaszcza w kontekście wykorzystania ich danych osobowych przez osoby nieuprawnione.	Przepisy ODO 1997 nie zawierały ani RODO obecnie nie zawierają analogicznych regulacji.
9. Banki w korespondencji z Klientami dbają o zachowanie bezpieczeństwa i poufności.	Tajemnica korespondencji jest jednym z dóbr osobistych wymienionych w art. 23 kodeksu cywilnego, zatem również stanowi tylko bardzo ogólne odwołanie do istniejącej regulacji, bez doprecyzowania, na czym miałyby polegać zapewnienie przez bank bezpieczeństwa i poufności.
10. W trosce o bezpieczeństwo obrotu banki powinny weryfikować prawdziwość podawanych przez Klientów danych osobowych.	Przepisy ODO 1997 nie zawierały ani RODO, obecnie nie zawierają analogicznych regulacji.
11. Banki powinny dokładać należytej staranności w celu wyjaśniania wszelkich kwestii budzących wątpliwości w zakresie przetwarzania danych osobowych, ze szczególnym uwzględnieniem gromadzenia i przetwarzania danych w instytucjach, o których mowa w art.105 ust. 4 Prawa bankowego.	Przepisy ODO 1997 nie zawierały ani RODO, obecnie nie zawierają analogicznych regulacji.

Źródło: opracowanie własne, na podstawie analizy zasad zawartych w rozdziale VI KEB oraz przepisów ustawy ODO 1997 oraz RODO.

Analiza zasad wyrażonych w KEB w zestawieniu z przepisami powszechnie obowiązującego prawa prowadzi do jednoznacznego wniosku, iż nie zawiera on żadnych wartościowych wskazówek ani wytycznych dla pracowników banku, mogących pełnić funkcję pomocniczą i komplementarną w stosunku do przepisów ustawy czy też rozporządzenia. Ten rozdział kodeksu jest wyłącznie zestawieniem ogólnikowych sformułowań, które wybiórczo podchodzą do niezwykle złożonej problematyki przetwarzania danych osobowych w sektorze bankowym i nie stanowią żadnego *novum* w stosunku do przepisów powszechnie obowiązujących.

4. Kodeksy postępowania na gruncie RODO i przepisów krajowych ochrony danych osobowych

Obok funkcjonujących już w sektorze finansowym kodeksów, RODO wprowadza jeszcze jeden rodzaj dokumentu, który miałyby być poświęcony ściśle dobremu praktykom ochrony danych osobowych w danym sektorze. Chodzi mianowicie o kodeksy postępowania. Nie jest to akt nowy, gdyż w art. 27 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 95/46/WE w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych²⁵ był uregulowany analogiczny instrument, jednak nie doczekał się on powszechnego stosowania. Instrument ten przechodzi na gruncie RODO ewolucję i z niewiążącego dokumentu o charakterze informacyjnym ma stać się zbiorem wytycznych i wyjaśnień dotyczących przetwarzania danych w konkretnych sytuacjach, specyficznych dla danego sektora czy branży, a tym samym ma być skutecznym mechanizmem pomocniczym w procesie wdrażania RODO²⁶.

Na gruncie RODO już w preambule można znaleźć liczne odwołania do tego pojęcia, zaś w przepisach sekcji 5 RODO szczegółowo uregulowana jest procedura jego zatwierdzenia. Z preambuły określających wytyczne dotyczące formy zatwierdzenia oraz zakresu przedmiotowego kodeksu wynika, iż Komisja Europejska widzi znaczny potencjał kodeksów postępowania w zakresie doprecyzowania i dostosowywania przepisów RODO do potrzeb poszczególnych sektorów i grup administratorów danych.

Należy w tym miejscu wskazać, iż brak jest w przepisach RODO jednoznacznej definicji kodeksu postępowania – z treści preambuły oraz przepisów art. 40–42 można jednakże wyinterpretować, czym jest, jaka powinna być jego treść, jakie podmioty są uprawnione do jego wprowadzenia oraz jaką rolę ma pełnić kodeks postępowania. Ma to być instrument samoregulujący, którego celem jest pomoc i ułatwienie wdrożenia RODO w poszczególnych sektorach²⁷.

²⁵ Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. EU z 1995 r. L. 281 poz. 31), akt uchylony na mocy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r.

²⁶ U. Góral, P. Makowski, *Komentarz do art. 40*, w: E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz (red.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2018, LEX.

²⁷ *Ibidem*.

Zgodnie z treścią art. 40 ust. 1 RODO należy zauważyć, iż rozporządzenie zawiera dosłownie wyrażoną „zachętę” ze strony państw członkowskich, organów nadzorczych, Europejskiej Rady Ochrony Danych oraz samej Komisji Europejskiej skierowaną do różnych sektorów, w tym mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, aby tworzyć kodeksy postępowania mające „pomóc we właściwym stosowaniu niniejszego rozporządzenia – z uwzględnieniem specyfiki różnych sektorów dokonujących przetwarzania”²⁸. Zachęcanie do sporządzania kodeksów postępowania, wydawanie opinii na ich temat oraz zatwierdzanie kodeksów należy do zadań organu nadzorczego wymienionych w art. 57 ust. 1 lit. m) RODO. Co warte zauważenia, przepis art. 40 ust. 3 RODO stanowi zachętę do podjęcia wiążącego zobowiązania o stosowaniu kodeksów postępowania nawet przez te podmioty, które nie są zobowiązane do stosowania RODO zgodnie z art. 3 niniejszego rozporządzenia. Świadczyć to może o istotnej roli, jaką zdaniem Komisji takie kodeksy mogłyby odegrać w ochronie danych osobowych na arenie międzynarodowej.

Z treści art. 40 ust. 2 RODO wynika, iż podmiotami uprawnionymi do tworzenia kodeksów postępowania są „zrzeszenia i inne podmioty reprezentujące określone kategorie administratorów lub podmioty przetwarzające”, a kodeksy służyć mają doprecyzowaniu zastosowania RODO²⁹. Ponadto przepis ten wskazuje na zakres przedmiotowy, który może zostać doprecyzowany w kodeksie postępowania, czyniąc to w formie katalogu otwartego. Kodeks może zatem zawierać bardziej szczegółowe regulacje niż RODO w zakresie m.in.: zbierania danych osobowych, ich rzetelnego i przejrzystego przetwarzania oraz pseudonimizacji, informowania opinii publicznej i osób, których dane dotyczą, oraz wykonywania przez te osoby przysługujących im praw³⁰, w tym informowania i ochrony dzieci oraz sposobu pozyskiwania zgody osoby sprawującej władzę rodzicielską lub opiekę nad dzieckiem, pojęcia prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratorów w określonych kontekstach oraz kwestii dotyczących procedur przetwarzania danych zgodnie z art. 24 i 25

²⁸ Przepis art. 40 zawiera stosunkowo rzadko spotykane w tekstach prawnych sformułowanie „zachęcają do sporządzania kodeksów” – zob. RODO, art. 40 ust. 1.

²⁹ **J. Łuczak**, *Komentarz do art. 13 pkt 18 i art. 15 pkt 18*, w: **E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz** (red.), *op. cit.*

³⁰ Dla przykładu uregulowane w art. 20 RODO nowo przyznane prawo do przenoszenia danych wymaga zdecydowanego doprecyzowania sektorowego w zakresie chociażby formatów przenoszalności, w czym upatruje się roli kodeksów postępowania jako instrumentu „samoregulacji” administratorów danych – por. szerzej na ten temat **M. Czerniawski**, *Komentarz do art. 20 pkt 10*, w: **E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz** (red.), *op. cit.*

RODO, środków ich bezpiecznego przetwarzania zgodnie z art. 32 RODO czy też kwestii zawiadomienia o naruszeniach zarówno organu nadzorczego, jak i osób, których dane dotyczą, a także kwestii rozstrzygnięcia sporów między administratorami i tymi osobami zgodnie z art. 77 i 79 RODO³¹. Ponadto zgodnie z art. 40 ust. 4 RODO kodeks postępowania musi określać mechanizmy umożliwiające podmiotom monitorującym, o których mowa w art. 41 RODO, dokonywanie obowiązkowych kontroli przestrzegania stosowania kodeksu przez te podmioty, które się do tego zobowiązały.

Na rolę kodeksu postępowania wskazuje preambuła RODO – w jej pkt 77 Komisja Europejska stwierdza, iż zatwierdzone kodeksy postępowania mogą służyć m.in. do przekazywania wskazówek dotyczących tego, „jak wdrożyć odpowiednie środki oraz wykazać przestrzeganie prawa przez administratora lub podmiot przetwarzający dane – w szczególności jeżeli chodzi o identyfikowanie ryzyka związanego z przetwarzaniem, o jego ocenę pod kątem źródła, charakteru, prawdopodobieństwa i wagi oraz o najlepsze praktyki pozwalające zminimalizować to ryzyko”³².

Kodeksy postępowania mogą stanowić ważny instrument oceny, czy administratorzy danych dają gwarancje realizacji ciężących na nich zgodnie z RODO obowiązków, a także w przypadku umów powierzenia przetwarzania danych zawieranych pomiędzy administratorami danych a podmiotami przetwarzającymi. Jak wynika z pkt 81 preambuły RODO, wykazanie się przez podmiot stosowaniem zatwierdzonego kodeksu postępowania (obok mechanizmu certyfikacji) może posłużyć do oceny, czy dany podmiot wywiązuje się z obowiązków administratora danych i czy daje gwarancje odpowiedniej ochrony przekazywanych danych, zgodnie z zasadami wyrażonymi w art. 5 rozporządzenia³³.

Wytyczne te zawierają swoje odzwierciedlenie w przepisie art. 24 ust. 3 RODO, który wyraźnie stwierdza, iż stosowanie przez dany podmiot zatwierdzonych kodeksów postępowania (art. 40 RODO) lub zatwierdzonego mechanizmu certyfikacji (art. 42 RODO) „może być wykorzystane jako element dla stwierdzenia przestrzegania przez administratora ciężących na nim obowiązków”. Do obowiązków tych na mocy art. 24 ust. 1 należy zastosowanie takich („odpowiednich”) środków technicznych i organizacyjnych, aby przetwarzanie danych przez danego administratora było zgodne z zasadami wyrażonymi w RODO i aby mógł on to wykazać.

³¹ RODO, art. 40 ust. 2.

³² RODO, preambuła pkt 77.

³³ Zob. **P. Dorobek**, *Komentarz do art. 5 pkt. 38*, w: **E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz** (red.), *op. cit.*

W przypadku powierzenia przetwarzania danych zgodnie art. 28 ust. 1 RODO administrator danych jest zobowiązany do korzystania z usług tylko tych podmiotów, które dają „wystarczające gwarancje wdrożenia odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych”, chroniących prawa osób, których dane są przetwarzane, i gwarantujących, aby przetwarzanie odbywało się zgodnie z wymogami rozporządzenia. Również w przypadku umów powierzenia kodeksy postępowania mogą odegrać zatem istotną rolę do oceny, czy takie gwarancje podmiot przetwarzający jest w stanie wykazać, gdyż w ust. 5 art. 28 RODO stwierdza się wyraźnie, iż może to zrobić „między innymi poprzez stosowanie zatwierdzonego kodeksu postępowania”³⁴.

Kodeks postępowania stosowany przez administratora i podmiot przetwarzający może również posłużyć do wykazania, iż podmioty te wywiązują się z obowiązku, o którym mowa w art. 32 ust. 1 RODO, tj. zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych poprzez wdrożenie odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych, mających zapewnić stopień bezpieczeństwa odpowiadający oszacowanemu wcześniej ryzyku naruszenia praw czy też wolności osób fizycznych. Także w tym przypadku przepis art. 32 ust. 3 RODO zawiera analogiczne jak w art. 28 ust. 5 RODO odwołanie do kodeksów postępowania jako sposobu do wykazania, iż obowiązki te są przez podmioty wypełniane.

Kodeksy odgrywają też rolę przy dokonywaniu zgodnie z art. 35 RODO oceny skutków operacji przetwarzania dla ochrony danych – przy sporządzaniu takiej oceny bierze się pod uwagę, czy administrator lub podmiot przetwarzający stosują zatwierdzone kodeksy postępowania.

Odwołanie do kodeksów postępowania znajduje się także w pkt 98 preambuły RODO, która jako przykładowy zakres przedmiotowy kodeksów wskazuje na możliwość dopasowania w nich „obowiązków administratorów i podmiotów przetwarzających do ryzyka naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, jakie może powodować przetwarzanie”, jednocześnie podkreślając, iż kodeksy mogą być tworzone wyłącznie „w granicach niniejszego rozporządzenia”³⁵.

Stosowanie kodeksu postępowania może być ponadto – zgodnie pkt 148 preambuły – brane pod uwagę jako okoliczność łagodząca przy wymierzaniu przez organ nadzorczy sankcji za naruszenie przepisów RODO, a także w procedurze przekazywania danych osobowych do państw trzecich przy ocenie zapewnienia odpowiednich zabezpieczeń przez administratora przekazującego takie dane³⁶.

³⁴ RODO, art. 28 ust. 5.

³⁵ RODO, preambuła pkt 98.

³⁶ RODO, art. 46 ust. 2 lit e).

W preambule znalazły się również pierwsze wytyczne dotyczące procedury tworzenia kodeksów postępowania, uszczegółowione w dalszej kolejności w przepisach rozporządzenia. W jej pkt 99 zawarte jest bowiem zalecenie, aby przy sporządzaniu, zmianie lub rozszerzaniu zakresu kodeksu jego postanowienia były konsultowane ze stronami, których dotyczy sprawa i jeśli jest to możliwe z osobami, których dotyczą przetwarzane dane. Podmioty przeprowadzające konsultacje powinny „mieć na względzie uwagi i opinie otrzymane w ramach takich konsultacji”³⁷.

Szczegółową procedurę opracowywania kodeksu określa art. 40 w ust. 5–11 RODO i składa się ona z następujących etapów:

1. Przedłożenie projektu kodeksu przez podmioty uprawnione organowi nadzorcemu;
2. Wydanie przez organ nadzorczy opinii o zgodności projektu z RODO;
3. Zatwierdzenie projektu przez organ nadzorczy;
4. Rejestracja i opublikowanie kodeksu przez organ nadzorczy.

Dodatkowe wymogi proceduralne przewidziane są dla kodeksów, które dotyczą przetwarzania danych w kilku państwach UE. W takim przypadku zgodnie z art. 40 ust. 7 RODO organ nadzorczy kieruje projekt kodeksu przed jego zatwierdzeniem do Europejskiej Rady Ochrony Danych w celu wydania przez nią opinii o zgodności projektu z RODO. Pozytywną opinię Rada przedkłada następnie Komisji Europejskiej, która może stwierdzić aktem wykonawczym o powszechnym obowiązywaniu zatwierdzonego kodeksu w UE. Komisja czuwa wówczas nad odpowiednim upowszechnieniem takich kodeksów. Również Europejska Rada Ochrony Danych na mocy art. 40 ust. 11 RODO zobowiązana jest do rejestrowania i udostępniania opinii publicznej wszystkich zatwierdzonych kodeksów.

Taka sama procedura dotyczy, oprócz zatwierdzania projektu nowego kodeksu, również zmiany bądź rozszerzenia kodeksów już istniejących. Monitorowaniem przestrzegania postanowień kodeksów na mocy art. 41 zajmują się podmioty akredytowane przez organ nadzorczy, które legitymują się odpowiednim poziomem wiedzy fachowej z dziedziny objętej kodeksem.

Do kodeksów postępowania odniósł się również polski ustawodawca w nowej ustawie o ochronie danych osobowych z 10 maja 2018 r. Zakres przedmiotowy ustawy ODO 2018 został określony w art. 1 i zgodnie z ust. 2 pkt 2) i 3) obejmuje tryb zatwierdzania kodeksów postępowania, a także warunki oraz tryb certyfikowania podmiotów monitorujących stosowanie kodeksów. Szcze-

³⁷ RODO, preambuła pkt 99.

gółowe regulacje w tym zakresie stanowi przepis art. 27 ODO 2018, który zawiera jednocześnie odwołanie do zasad dotyczących opracowywania kodeksu postępowania wyrażonych w RODO.

Procedura uregulowana w art. 27 ustawy ODO 2018 uzupełnia tę, o której mowa w art. 40 RODO o następujące elementy:

- przepisy zawarte w art. 27 ust. 2 i 3 ODO 2018 ustanawiają wyraźny obowiązek, aby kodeks postępowania przed przekazaniem do zatwierdzenia organowi nadzorcemu był konsultowany z zainteresowanymi podmiotami, a informacja o przeprowadzonych konsultacjach i ich wyniku przekazana organowi wraz z projektem;
- ponadto zgodnie z art. 27 ust. 4 ODO 2018 organ nadzorczy może uznać, iż zakres konsultacji był niewystarczający i wezwać projektodawców do przeprowadzenia ponownych konsultacji we wskazanym przez organ zakresie.

Polski ustawodawca uszczegółowił tym samym zawarte w RODO wytyczne, aby kodeksy postępowania były konsultowane z zainteresowanymi podmiotami, dając jednocześnie Prezesowi Urzędu Ochrony Danych kompetencje do oceny zakresu przeprowadzonych konsultacji i jego określenia przed zatwierdzeniem kodeksu.

5. Projekt kodeksu dobrych praktyk z 2018 r.

W styczniu 2018 r. na zorganizowanych przez GİODO warsztatach pt. „Kodeksy postępowania w świetle RODO” został przedstawiony nowy projekt kodeksu postępowania, stanowiący zwięźczenie prowadzonych przez Związek Banków Polskich prac, które trwały od 2016 r. Był to pierwszy tego rodzaju dokument w Polsce, przygotowywany w oparciu o nową, przewidzianą w RODO procedurę. W styczniu projekt został przekazany do konsultacji GİODO³⁸. O pracach nad tym dokumentem oraz jego podstawowych założeniach informował prezes Związku Banków Polskich podczas III Konferencji Związków Banków Polskich, która miała miejsce 10 marca 2017 r. w Warszawie³⁹.

Dokument ten, dosyć obszerny, liczy 52 strony⁴⁰ i składa się z wprowadzenia, ośmiu części oraz załączników, które stanowią prawie połowę zawartości

³⁸ J. Majka, *Bank i Klient: Banki znowu prymusami*, Bank 2018/2, <https://alebank.pl/bank-i-klient-banki-znowu-prymusami/>; stan na 01.09.2018 r.

³⁹ <https://www.giodo.gov.pl/pl/1520286/9850>; stan na 01.09.2018 r.

⁴⁰ Treść projektu w wersji z dnia 10 stycznia 2018 r. dostępna jest na stronie Fundacji Panoptikon pod adresem https://panoptikon.org/sites/default/files/kodeks_dobrych_praktyk_-_wersja_10_01_2018_wersja_czysta_1.docx; stan na 01.09.2018 r., dalej jako KDP.

projektu. Jest to o tyle cenne, iż wśród załączników znajdują się wzory powiadomień o naruszeniu bezpieczeństwa danych, kierowane do organu nadzorczego oraz osób, których dane dotyczą, klauzule informacyjne kierowane do klientów banku, przykłady postanowień umów powierzenia przetwarzania danych, a także przykłady zautomatyzowanego przetwarzania danych w poszczególnych sytuacjach z praktyki działalności bankowej. Należy zwrócić uwagę, iż dokument w odróżnieniu od bardzo ogólnego KEB w zakresie ochrony danych osobowych zawiera liczne odniesienia praktyczne.

Adresatem kodeksu, jak wynika z wprowadzenia, są banki krajowe oraz rejestry kredytowe działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, będące członkami Związku Banków Polskich. Poza tym, na zasadzie dobrowolności mogą do niego przystąpić również inne podmioty w zakresie, w jakim świadczą usługi wymagające przetwarzania danych osobowych na rzecz banków i rejestrów krajowych⁴¹.

Poszczególne części kodeksu zawierają słowniczek pojęć, omówienie zasad i podstaw przetwarzania danych oraz warunków uzyskania zgody, zasad przechowywania i usuwania danych, szczegóły dotyczące profilowania oraz zautomatyzowanego przetwarzania danych, a także praktyczne aspekty powierzenia przetwarzania danych (klauzule umowne) i powiadomienia o naruszeniu ochrony danych (wzory pism), jednakże najwięcej uwagi poświęcono omówieniu praw osób, których dane dotyczą. Ta część kodeksu została dodatkowo podzielona na dziewięć podrozdziałów dedykowanych poszczególnym prawom – oprócz zasad ogólnych odrębnego omówienia doczekały się takie zagadnienia, jak obowiązek informacyjny, prawo dostępu do danych, do ich sprostowania, usunięcia i ograniczenia przetwarzania, a także obowiązek powiadomienia o sprostowaniu, usunięciu lub ograniczeniu przetwarzania danych i jako ostatnie w tej części kodeksu prawo do przenoszenia danych oraz prawo sprzeciwu (łącznie 13 stron treści projektu).

Jest to istotna zmiana w stosunku do KEB, w którym kompleksowej tematyce zasad przetwarzania danych osobowych poświęcony był ledwie jeden rozdział, składający się z 11 bardzo ogólnie i zwięźle sformułowanych zasad, zawierających zasadniczo powtórzenie już obowiązujących przepisów.

Kodeks został przez ZBP skierowany do konsultacji m.in. do fundacji Panoptykon, która opublikowała już swoje stanowisko w tej sprawie⁴². Główne

⁴¹ Ust. 4 i 9 projektu KDP.

⁴² Szczegółowe uwagi Fundacji Panoptykon do Kodeksu dobrych praktyk w zakresie przetwarzania danych osobowych przez banki i rejestry kredytowe z dnia 27 czerwca 2018 r.,

zarzuty dotyczą m.in. przetwarzania danych na potrzeby różnych form marketingu, scoringu oraz innych form profilowania.

Ponieważ sam projekt jest jeszcze w fazie konsultacji, zamierzeniem Autora nie jest szczegółowa analiza jego postanowień, gdyż ich ostateczny kształt nie jest jeszcze znany. Należy natomiast pozytywnie ocenić kierunek zmian zaproponowany przez Związek Banków Polskich w zakresie przyjętego modelu kodeksu postępowania i oczekiwać na ostateczny efekt.

6. Zakończenie

Z przeprowadzonych rozważań wynika, iż kodeksy etyczne funkcjonowały jako instrument regulowania obowiązków pracowników banków w relacji z klientami, w tym również w zakresie ochrony informacji i przetwarzania danych osobowych, jeszcze przed wejściem w życie RODO. Jednak charakter i zakres tych regulacji nie pozwalał na stwierdzenie, iż pełniły one w praktyce rolę uzupełniającą dla powszechnie obowiązującego prawa. Dotychczasowy stopień regulacji należałoby uznać za powierzchowny i ogólnikowy, a roli, jaką miały pełnić, należy upatrywać raczej w odniesieniu do wartości marketingowych oraz kreowania wizerunku banku niż byciu praktycznym zbiorem wskazówek dla pracowników banku, jak bezpiecznie i zgodnie z prawem przetwarzać dane osobowe klientów.

Wejście w życie RODO wydaje się jednak zmieniać ten stan rzeczy. Wprowadzając szerokie uregulowanie instrumentu miękkiego prawa, jakim jest kodeks postępowania, unijny legislator przyznaje temu ostatniemu funkcję pomocniczą w zakresie wdrażania przepisów RODO w sektorach, które wymagają szczegółowych regulacji przetwarzania danych. Przyznaje jednocześnie podmiotom funkcjonującym w tychże sektorach możliwość samodzielnego kształtowania ich treści (pod warunkiem, iż będą zgodne z przepisami RODO i będą stanowiły ich uzupełnienie).

RODO reguluje również szczegółowo zarówno samą procedurę stanowienia kodeksu, jak i monitorowania jego przestrzegania przez podmioty, które się do tego zobowiązały. W tym miejscu pozytywnie należy ocenić rekomendacje unijne oraz regulacje polskiego ustawodawcy w ustawie ODO 2018, aby przepisy kodeksów postępowania podlegały obowiązkowym konsultacjom na etapie ich tworzenia.

Sektor bankowy zdaje się korzystać z zaproponowanego przez RODO mechanizmu samoregulacji w postaci projektu nowego Kodeksu dobrych praktyk, który w rozbudowany i praktyczny sposób odnosi się do problematyki przetwarzania danych osobowych w tym sektorze i stanowić może odpowiedź tego sektora na potrzeby pracowników oraz klientów banków w kwestii bezpiecznego przetwarzania danych osobowych. Doprecyzowuje on przepisy rozporządzenia tam, gdzie zawierają one nieostre lub zbyt ogólne sformułowania, i ukazując na praktycznych przykładach konkretnych procesów przetwarzania danych w sektorze, jak procesy te powinny wyglądać, aby zapewnić bezpieczeństwo przetwarzanych danych.

Ta widoczna zmiana podejścia podmiotów reprezentujących sektor bankowy powinna zostać oceniona pozytywnie, jednakże na ostateczny kształt i ocenę przyjętych rozwiązań należy poczekać do czasu zakończenia konsultacji i prac nad projektem. Wydaje się jednak, iż zmierzają one we właściwym kierunku.

Bibliografia

Akty prawne

- Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. EU z 1995 r. L. 281 poz. 31) – akt uchylony na mocy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U., nr 78, poz. 483 ze zm.).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.U. UE. z 2016 r., L. 119, poz. 1).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 922) – akt częściowo uchylony na mocy ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2018 r., poz. 1000).
- Ustawa z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 2070).
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2018 r., poz. 1000).

Opracowania

- Barker Craig J., Grant John P., Parry and Grant** *Encyclopaedic Dictionary of International Law*, Oxford University Press, Oxford 2009.
- Czechowska Iwona D.**, *Kodyfikacja standardów etycznych ze szczególnym uwzględnieniem kodeksów etycznych banków*, *Bezpieczny Bank* 2015/1 (58), s. 97–117, https://www.bfg.pl/wp-content/uploads/2015/11/bb_158-2015.4.pdf; stan na 01.09.2018 r.
- Czechowska Iwona D., Zatoń Wojciech.** *Struktura i zawartość kodeksów etyki instytucji bankowych*, *Prakseologia* 2016/158/1, s. 113–135.

- Czerniawski Michał**, *Komentarz do art. 20 pkt 10*, w: Edyta Bielak-Jomaa, Dominik Lubasz (red.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2018, LEX.
- Dorobek Piotr**, *Komentarz do art. 5 pkt. 38*, w: Edyta Bielak-Jomaa, Dominik Lubasz (red.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2018, LEX.
- Góral Urszula, Makowski Paweł**, *Komentarz do art. 40*, w: Edyta Bielak-Jomaa, Dominik Lubasz (red.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2018, LEX.
- Guzma Andrew T., Meyer Timothy L.**, *International Soft Law*, *Journal of Legal Analysis* 2010/2/1, s. 171–225.
- Luczak Joanna**, *Komentarz do art. 13 pkt 18 i art. 15 pkt 18*, w: Edyta Bielak-Jomaa, Dominik Lubasz (red.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2018, LEX.
- Majka Jerzy**, *Bank i Klient: Banki znowu prymusami*, *Bank* 2018/2, <https://alebank.pl/bank-i-klient-banki-znowu-prymusami/>; stan na 01.09.2018 r.
- Oleksiewicz Izabela**, *Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2013, LEX.
- Paxford Beata**, *Corporate governance w banku – wybrane aspekty*, w: Wojciech Góralczyk (red.), *Problemy współczesnej bankowości: zagadnienia prawne*, Wolters Kluwer, Warszawa 2014, LEX.
- Rutkowska-Tomaszewska Edyta**, *Naruszenie obowiązków informacyjnych banków w prawie umów konsumenckich*, ABC, Warszawa–Kraków 2009, LEX.
- Rutkowska-Tomaszewska Edyta**, *Nieuczciwe praktyki na rynku bankowych usług konsumenckich*, Wolters Kluwer, Warszawa 2011, LEX.
- Stefanicki Robert**, *Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2009, LEX.
- Wyrozumska Anna**, *Instrumenty międzynarodowe niewiążące prawnie (soft law lub flexible law)*, w: Adam Łazowski, Rudolf Ostrihanski (red.), *Współczesne wyzwania europejskiej przestrzeni prawnej. Księga pamiątkowa dla uczczenia 70. urodzin Profesora Eugeniusza Piontka*, Zakamycze, Kraków 2005.
- Wyrozumska Anna**, *Prawo międzynarodowe publiczne. Zagadnienia systemowe*, C.H. Beck, Warszawa 2014.
- Zacharzewski Konrad**, *Prawo giełdowe*, C.H. Beck, Warszawa 2012.
- Żabski Łukasz**, *Kodeks dobrych praktyk jako narzędzie doskonalenia nadzoru korporacyjnego*, *Pragmata tes Oikonomias* 2013/7, s. 127–141.

Strony internetowe

- https://panoptykon.org/sites/default/files/stanowiska/panoptykon_zbp_uwagi_do_kodeksu_dobrych_praktyk_27.06.2018.pdf; stan na 01.09.2018 r.
- <https://www.giodo.gov.pl/pl/1520286/9850>; stan na 01.09.2018 r.
- <https://www.gpw.pl/dobre-praktyki>; stan na 01.09.2018 r.
- Kodeks Etyki Bankowej, ZBP Warszawa 2013, https://zbp.pl/public/repozytorium/dla_konsumentow/rekomendacje/KEB_final_WZ.pdf

Projekt Kodeksu dobrych praktyk w wersji z dnia 10 stycznia 2018 r., https://panoptykon.org/sites/default/files/kodeks_dobrych_praktyk_-_wersja_10_01_2018_wersja_czysta_1.docx; stan na 01.09.2018 r.

Uwagi Fundacji Panoptykon do Kodeksu dobrych praktyk w zakresie przetwarzania danych osobowych przez banki i rejestry kredytowe z dnia 27 czerwca 2018 r.

Kamila NAUMOWICZ

OBLIGATIONS OF A BANK EMPLOYEE IN THE FIELD OF INFORMATION PROTECTION AND GOOD PRACTICE CODES

(Summary)

The aim of this study is a comparative analysis of the obligations of bank employees in the protection of information contained in ethical codes on the background of the EU regulations on the protection of personal data and the Polish Act on the protection of personal data implementing GDPR to the Polish law system. This analysis is aimed at finding the answer to the question whether and to what extent the entry into force of the GDP has affected the obligations of bank employees and whether the code of ethics as a source of obligations for bank employees is in fact complementary to the applicable national and European legislation on personal data protection. The author analyzes the regulations included in the Code of Banking Ethics of 2013, as well as the draft of a new Code of good practice from 2018 currently being developed by the Polish Bank Association (at the social consultations stage) – this analysis is preceded by a commentary on EU regulations concerning both procedures for creating such codes, resulting directly from the provisions of the RODO. The result of the analyses made by the author is an attempt to assess whether there is a real need to create sectoral codes of good practice in this area.

Keywords: ethical codes; data protection; GDPR; code of good practice